

Crna Gora
Ministarstvo finansija

**IZVJEŠTAJ O PRELIMINARNIM NIVOIMA BUDŽETSKOG
GOTOVINSKOG DEFICITA, JAVNOG DUGA I NETO ZADUŽENJA
ZA 2019. GODINU**

Mart, 2020. godine

Shodno članu 25 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Ministarstvo finansija priprema i objavljuje izvještaj o preliminarnim nivoima budžetskog gotovinskog suficita, odnosno deficita, javnog duga i neto zaduženja iz člana 20 stav 2 ovog zakona u roku od 90 dana, od isteka fiskalne godine na svojoj internet stranici.

U 2019. godini, politika u oblasti javnih finansija bila je usmjerena na nastavak sprovođenja mjera fiskalne konsolidacije, kako bi se obezbijedila stabilnost javnih finansija odnosno stvorili uslovi za njihovu dugoročnu održivost.

Prihodi budžeta u 2019. godini iznosili su 1.885,2 mil.€ ili 38,4% procijenjenog BDP-a (4.907,9 mil.€), što je u odnosu na plan više za 51,2 mil.€ ili 2,8%, dok je u odnosu na prethodnu godinu više za 139,2 mil.€ ili 8,0%.

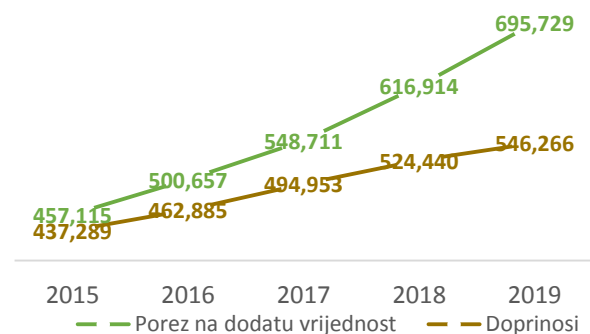
U odnosu na prethodnu godinu, najveća pozitivna odstupanja u dijelu glavnih kategorija prihoda zabilježena su kod:

- Poreza na dodatu vrijednost za 78,8 mil. € ili 12,8%, kao rezultat rasta ekonomske aktivnosti, dobre turističke sezone ali i pojačanog inspekcijskog nadzora;

- Akciza za 14,3 mil. € ili 6,5%, prvenstveno kao rezultat redefinisane akcizne politike kod akciza na duvan, koja je uticala na oporavak na tržištu duvanskih proizvoda i obezbijedila rast obima prodaje. I ostale kategorije akciznih proizvoda zabilježile su rast, usljed povećanja akciza na etil-alkohol, akciza na gaziranu vodu sa dodatkom šećera i uvođenja akcize na ugalj, ali i rasta ekonomske aktivnosti kada je u pitanju uticaj na naplatu akciza na mineralna ulja i ostale derivate;

- Doprinosi 21,8 mil. € ili 4,2%, kao rezultat rasta zaposlenosti, ali i jačanja fiskalne discipline i efekata Zakona o reprogramu poreskih potraživanja. Ova kategorija prihoda zabilježila je rast uprkos smanjenju od 2 p.p doprinosa za zdravstveno osiguranje na teret poslodavca, kao mjere donešene u sklopu povećanja minimalne zarade.

Grafik 1 Kretanje PDV-a i doprinosa, u mil.€

Mjere fiskalnog prilagođavanja implementirane na strani prihoda tokom 2019. godine:

- Ublažavanje akciznog kalendara, zadržavanjem akcize na duvan u 2019. godini na istom nivou iz 2018. godine (specifična akciza na cigarete 30€ na 1000 komada, a proporcionalna 32% maloprodajne cijene cigareta);
- Akciza na gaziranu vodu sa dodatkom šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje ili aromatizaciju povećana je na iznos od 25€ po hektolitr;
- Akciza na etil-alkohol povećana je shodno definisanom kalendaru utvrđenom Fiskalnom strategijom za period 2017-2020. godine;
- Uvedena je akciza na ugalj u iznosu od 0,15€/GJ;
- Smanjenje zaostalog poreskog duga kroz sprovođenje Zakona o reprogramu poreskih potraživanja;
- Nastavljeno je sa oporezivanjem dohotka fizičkih lica (koji se primjenjuje na dio zarade iznad nacionalnog prosjeka) po stopi od 11%;
- Povećanje minimalne zarade za 15% (na 222€), uz istovremeno smanjenje doprinosa za zdravstveno osiguranje na teret poslodavca za 2 p.p.

Izdaci budžeta u 2019. godini iznosili su 2.028,2 mil.€ ili 41,3% BDP-a i u odnosu na planirane veći su za 51,6 mil.€ odnosno 2,6%, dok su u poređenju sa prethodnom godinom, izdaci budžeta ostvareni u većem ukupnom iznosu od 113,3 mil. € ili 5,9%.

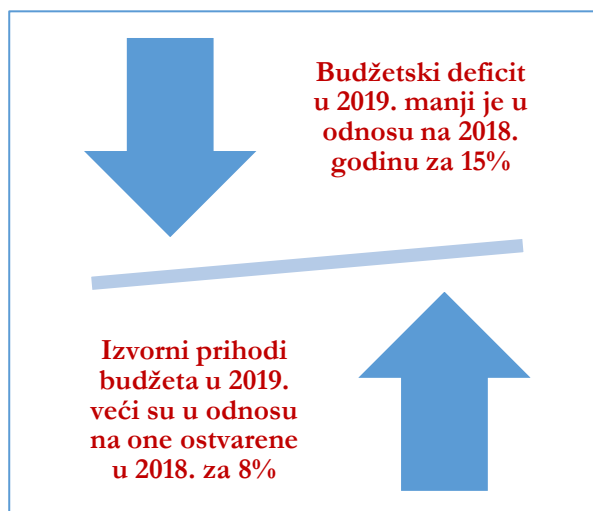
U strukturi potrošnje, Tekuća budžetska potrošnja ostvarena je na nivou od 1.755,8 mil. € i veća je za 75,1 mil. € ili 4,5% u odnosu na planiranu kao rezultat aktiviranja državne garancije koja se odnosi na sistem za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Budva kao i većeg izdvajanja za potrebe opremanja Vojske Crne Gore, u skladu sa obavezama iz evroatlantskih integracija i Dugoročnim planom razvoja odbrane za period 2019-2028. godine. Kapitalni budžet realizovan je u iznosu od 272,4 mil.€, što je manje za 23,5 mil.€ ili 8,0% od planiranog, pri čemu realizaciju sredstava planiranih u dijelu Kapitalnog budžeta, najvećim dijelom opredjeljuje intenzitet izvođenja radova na prioritetnoj dionici Autoputa.

Shodno ostvarenim nivoima prihoda i rashoda, preliminarni gotovinski deficit Centralnog budžeta u 2019. godini, ostvaren je u iznosu od 143,0 mil.€ ili 2,9% procijenjenog BDP-a, što je za 0,4 mil. € ili 0,3% više u odnosu na planirani, dok je u odnosu na deficit ostvaren u 2018. godini manje za 25,9 mil.€ ili 15,4%.

Primarni budžetski gotovinski deficit ostvaren je na nivou od 37,3 mil. € odnosno 0,8% BDP-a.

U 2019. godini, ostvaren je suficit Tekuće budžetske potrošnje u iznosu od 129,4 mil.€ ili 2,7% BDP-a, čime se potvrđuje da su sve tekuće obaveze države finansirane iz tekućih prihoda.

Ostvareni rezultat u 2019. godini ukazuje na dalju tendenciju pada budžetskog deficita, što je u skladu sa glavnim ciljem fiskalne politike koji se odnosi na stabilizaciju javnih finansija i stvaranje uslova za njihovu dugoročnu održivost.

Imajući u vidu, da se ostvareni deficit nalazi u okvirima od 3%, može se konstatovati da je ispunjeno fiskalno pravilo utvrđeno Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, a što je ujedno i dozvoljeni nivo deficita propisan kriterijumima iz Mاستrihta.

Javni dug u 2019. godini

Ukupan bruto javni dug Crne Gore, na dan 31.12.2019. godine, iznosio je 3.788,8 mil. €, odnosno 77,2% procijenjenog BDP-a¹, dok je neto javni dug (uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija, koji uključuju i 38.477 unci zlata²), na kraju 2019. godine, iznosio 3.191,7 mil. €, odnosno 65,0% BDP-a.

Javni dug sastoji se od duga centralnog nivoa države tj. državnog duga i duga lokalnih samouprava.

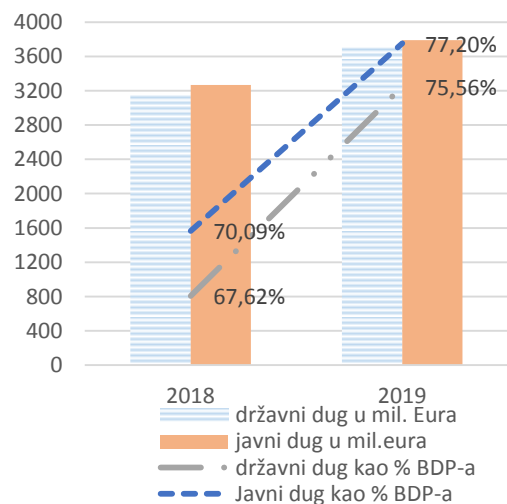
¹ Prema podacima Uprave za statistiku

² Depoziti na kraju 2019. godine (uključujući i 38.477 unci zlata) iznose 597,13 mil.€

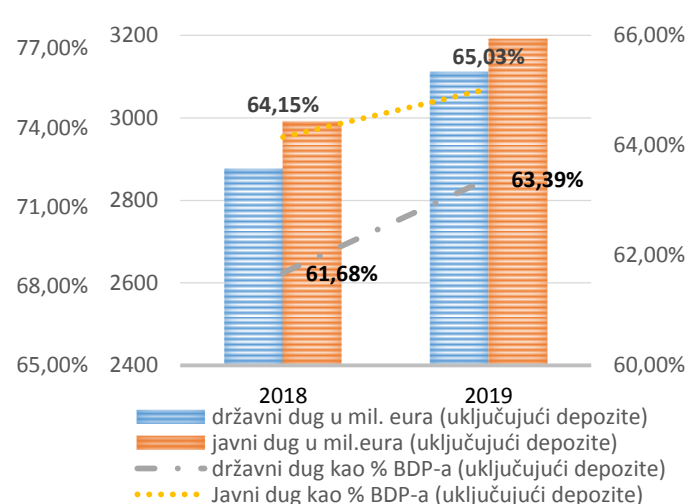
Ukupan državni dug (bez depozita), na kraju 2019. godine, iznosio je 3.708,4 mil. €, ili 75,6% BDP-a., dok je ukupan neto državni dug (tj. uključujući depozite), na kraju 2019. godine, iznosio 3.111,30 mil. € ili 63,4% BDP-a.

Na graficima ispod može se vidjeti kretanje bruto i neto državnog i javnog duga u odnosu na kraj 2018. godine.

Grafik 2 Kretanje državnog i javnog duga

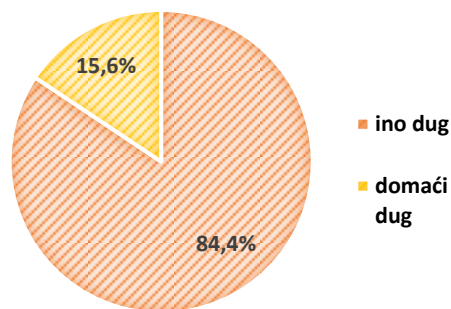

Grafik 3 Neto državni i javni dug

U strukturi državnog duga, dominantno je zastupljen dug prema ino kreditorima, koji je iznosio 3.128,5 mil. €, odnosno 63,7% BDP-a, i čini 84,4% ukupnog državnog duga, dok je unutrašnji dug, na kraju prethodne godine, iznosio 579,96 mil. €, odnosno 11,8%BDP-a, što predstavlja 15,6% ukupnog državnog duga.

Grafik 4 Odnos spoljnjeg i domaćeg duga

Dug lokalnih samouprava, na kraju 2019. godine iznosio je 80,4 mil. € ili 1,6% BDP-a procijenjenog za 2019. godinu.